

Mahepõllumajanduse nõuete muudatused põllumajandustootjale alates 1.01.2022

Alates 1. jaanuarist 2022 hakkas kehtima uus ELi mahepõllumajanduse määrus 2018/848, millega muudeti kehtetuks varasemad mahepõllumajandust reguleerinud ELi õigusaktid.

Käesolevas teabelehes on lühidalt toodud uue määruse taime- ja loomakasvatust puudutavad muudatused. Suurem osa taime- ja loomakasvatuse nõudeid jäi samaks, nendega saab tutvuda väljaandes "[Mahepõllumajanduse nõuete selgitus tootjale 2018](#)". Tuleb silmas pida, et nimetatud väljaandes on ka muud aegunud informatsiooni (nt riigilõivu, tõendava dokumendi, kontrollasutuse nimega seonduvalt). Nende jm mahepõllumajanduse teemadega saab tutvuda Põllumajanduse ja Toiduameti (PTA) [veebilehel](#).

TAIMEKASVATUS

Taimne paljundusmaterjal (k.a külviseme)

Juhul, kui maheseemet ei ole saada, on **mittemahepõllumajandusliku seemne** (tavaseemne) kasutamine PTA nõusolekul jätkuvalt lubatud. Muudatus on seotud üldloaga tavaseemne kasutamiseks, mis erinevalt varasemast on esitatud liikide ja alamliikide nimekirjana. Üldloa nimekirjas olevate liikide ja alamliikide tavaseemet võib kasutada ilma nõusolekut taotlemata. Kui liik või alamliik ei ole üldloa nimekirjas, siis tuleb soovitud tavaseemne kasutamiseks küsida nõusolekut ehk üksikluba PTAlt (vt lähemalt PTA veebilehel [siit](#)).

Mahepõllumajanduslik heterogeenne paljundusmaterjal

Mahetootjatele avaneb võimalus hakata kasutama mahepõllumajanduslikku heterogeenset paljundusmaterjali.

Tegemist on sordita taimse paljundusmaterjaliga, mis ei vasta ühtlikkuse poolest sordi mõiste nõuetele. Tegemist ei ole sortide seguga, materjal saadakse eri liiki lähtematerjali ristamise, korduva uuesti külvamise ning loodusliku või teadliku valiku teel ning see on oma omadustelt varieeruv. Seetõttu ei ole võimalik seda sertifitseerida seemne valdkonna õigusaktide kohaselt.

Mahepõllumajanduslikku heterogeenset paljundusmaterjali võib turustada pärast seda, kui selle materjali tarnija on esitanud PTAle vajaliku infoga toimiku, toimik on heaks kiidetud ning kõnealune materjal sordilehte võetud (vt lähemalt PTA veebilehel [siit](#)).

Eestis ühtegi heterogeenset paljundusmaterjali 1.03 seisuga sordilehte kantud ei ole ja ühtegi pole ka töös, seega võib eeldada, et külviajaks seda võimalust veel pole.

Mullapõhise taimekasvatuse põhimõtte järgimine (kaasa arvatud võrsed)

Kui mullapõhine kasvatamine oli nõutud ka varem, siis nüüd on muudatus see, et ka võrseid ei saa enam kasvatada mullaga kasvulavades.

Mahepõllumajanduslik taimekasvatus peab toimuma elavas mullas või mullas, mis on segatud mahetootmises väetamiseks lubatud toodetega vahetult aluspinnase ja aluspõhjakivimite peal.

- Mahepõllumajanduskultuure pole lubatud kasvatada kasvulavadel.
- Erandina on lubatud kasvatada pottides dekoratiivtaimi ja maitsetaimi, mida müüakse lõpptarbijale koos potiga.
- Erandina on lubatud kasvatada pottides või konteinerites ümberistutamiseks mõeldud seemikuid või istikuid.
- Lubatud on mahepõllumajanduslikust seemnest idandite, võrsete ja noortaimede tootmine üksnes seemnetes olevatest toiduväetistest, niisutades neid puhtas vees; keelatud on kasutada kasvusubstraati; kasutada võib vaid inertset keskkonda seemnete niiskena hoidmiseks.

Vt lähemalt PTA veebilehelt: [Mullapõhise taimekasvatuse põhimõtte järgimise erisuste ning maitse- ja dekoratiivtaimede võrsete kasvatus 2022.](#)

Paralleelkasvatus

Kaotatud on erand, et **püsirohumaad** võiksid olla ettevõttes paralleelkasvatuses ehk et üheaegselt ei saa maheettevõttes olla mahepõllumajanduslikke ja mittemahepõllumajanduslikke rohumaid.

Maa üleminekuperioodi lühendamine

Maa üleminekuperioodi lühendamise taotlusi saab esitada **aastaringset**, varem oli selleks ajaline piirang. Taotluse menetluse pikkus sõltub põllu kohapealsetest oludest ning see võib kesta mitu kuud (nt talveperioodil, kui põldu ei saa kohapeal kontrollida).

LOOMAKASVATUS

Sööda piirkondlik päritolu

Sigade ja kodulindude sööda puhul peab vähemalt 30% (varasem nõue oli 20%) sellest olema piirkondliku päritoluga, st Eestist (olenevalt piirkonnast teatud juhtudel ka Põhja-Lätist).

Tavasööda kasutamine sigadel ja lindudel

Mittemahepõllumajandusliku (tava)proteiinsööda kasutamine 5% ulatuses on võrreldes varasemaga veelgi piiratum:

- maheseakasvatuses **ainult kuni 35 kg kaaluvate pörsaste** söötmiseks (varem oli see võimalik kõigis vanustes sigade puhul);
- mahelinnukasvatuses **ainult noorlindude** söötmiseks. Kanade puhul on noorlind määratletud kuni vanuseni 18 nädalat (varem oli see võimalik kõigis vanustes kodulindude puhul, sh munakanade puhul).

PTAlt tuleb tavasööda kasutamiseks **küsida nõusolek** (varem nõusolekut ei pidanud küsima). „Taotlus mittemahepõllumajandusliku proteiinsööda kasutamiseks“ on leitav PTA veebilehel [siit](#).

PTA annab nõusoleku, kui kõik järgmised tingimused on täidetud:

- mahepõllumajanduslik proteiinsööt **ei ole kättesaadav**,
- proteiinsööt on toodetud või valmistatud **ilma keemiliste lahustiteta** ning
- maksimaalne lubatud osakaal 12-kuulisel ajavahemikul **ei ületa 5 %**. Osakaal arvutatakse põllumajandusest pärinevas söödas sisalduva kuivaine osakaaluna.

Nõusolek tavaloomade toomiseks maheettevõttesse

Ettevõttesse võib jätkuvalt teatud tingimustel sisse tuua ka mittemhepõllumajanduslikke loomi (tavaloomi), võrreldes varasemaga on see tegevus piiratum.

Tavaloomade toomiseks ettevõttesse tuleb **taotleda PTA nõusolek** (välja arvatud ohustatud loomatõud, mesilasemad ja -sülemid). „Taotlus mittemahepõllumajanduslike loomade toomiseks“ on leitav PTA veebilehel [siit](#).

Nõusolek antakse, kui **sobivaid maheloomi ei ole Eesti turul** (ehk maheloomade andmebaasis, vt järgmine alapealkiri) **saada**.

PTA loal võib tuua järgmisi tavaloomi:

- Aretuse eesmärgil täiskasvanud isasloomi:
 - täiskasvanuks loetakse veised alates 8 kuud, lambad ja kitsed alates 6 kuud, hobused 2 aastat.
- Aretuse eesmärgil esmapoegimata emasloomi:
 - kuni 10 % ulatuses ettevõttes mahepõllumajanduslikult peetavate täiskasvanud hobuste või veiste arvust aastas ning kuni 20 % ulatuses täiskasvanud sigade, lammaste, kitsede, küülikute või hirvede arvust aastas;
 - ettevõttes, kus peetakse kuni 10 hobust, hirve, veist või küülikust või kuni 5 siga, lammast või kitse, üks vastavat liiki loom aastas.
- Ettevõtte olulise laiendamise, teist tõugu loomade kasvatamise või uue loomakasvatusharu kavandamise korral kuni 40% ettevõttes vastavat liiki mahepõllumajanduslikult peetavate täiskasvanud loomade arvust aastas.
- Linnukarja moodustamisel, uuendamisel või taastamisel kodulinde kuni kolme päeva vanustena.

Ilma PTA nõusolekuta võib tuua järgmisi tavaloomi:

- Aretuse eesmärgil ohustatud tõugu loomi:
 - ei pea olema ainult esmapoegimata emasloomad;
 - ei pea arvestama loomade %.

Ohustatud tõud on eesti maatõugu veis, eesti hobune, eesti raskeveohobune, tori hobune (universaalsuuna hobuste alampopulatsioon ja vana-tori suuna hobuste alampopulatsioon), eesti vutt, kihnu maalammas.
- Mesilasemasid ja -sülemeid:
 - mesilate uuendamisel mahetootmisüksuses võib asendada aastas 20 % (*varem oli 10%*) mesilasemadest ja sülemitest tavamesilasemade ja -sülemitega tingimusel, et mesilasemad ja sülemid viiakse tarudesse, mille kärjed või kärjepõhjad pärinevad mahetootmisüksustest.

Maheloomade andmebaas

PTA veebilehele on loodud [maheloomade andmebaas](#), kuhu mahetootjad saavad esitada seal kajastamiseks oma turustatavad maheloomad (aretusloomad/suguloomad).

Andmebaasi jaoks andmete edastamine on vabatahtlik. Selleks tuleb alla laadida ja täita Exceli tabeli vorm, mis on leitav PTA veebilehelt: „[Maheloomade andmebaas tootjatele täitmiseks alates 01.01.2022](#)“. Täidetud tabel saata e-mailile maheteated@pta.agri.ee ning PTA ametnik sisestab info maheloomade andmebaasi. **Maheloomade andmebaasi ajakohasena hoidmiseks tuleks tootjatel kindlasti teavitada, kui loomad on ära müüdud.**

Enne PTAlt loa taotlemist tavaloomade toomiseks oma ettevõttesse, peab mahetootja tutvuma maheloomade andmebaasis oleva infoga müügil olevate aretusloomade kohta, et teha kindlaks, kas tema taotlus on põhjendatud.

Kui maheloomade andmebaasis ei ole kvalitatiivselt või vajalikul hulgal sobivaid loomi, loetakse taotlus põhjendatuks ning PTA annab loa tavaloomade toomiseks. Sobivus tähendab eelkõige vajalikust liigist või tõust loomi, lisaks võetakse arvesse ka muid tootja seatud kriteeriume, nagu nt suguluspaarituse vältimine, piisav looma- de arv, tervislik seisund, muud aretusega seotud aspektid.

Kui sobivad maheloomad on andmebaasis olemas, siis ei väljasta PTA luba tavaloomade toomiseks ettevõttesse.

Nõuded hirvede ja küülikute kasvatamiseks

Mahepõllumajanduses on lisandunud küülikute ja hirvede pidamise detailsed nõuded. Täpsemalt saab lugeda PTA veebilehel [siit](#).

Täiendav info:

Põllumajandus- ja Toiduamet

<https://pta.agri.ee/pollumehele-ja-maaomanikule/mahepollumajandus>

reet.roosimagi@pta.agri.ee

+372 509 8426

Materjali koostasid Põllumajandus- ja Toiduamet, Mahepõllumajanduse Koostöökogu, 2022